

First Lessons in Chemistry
translated by Student in 8th Y.

Class of 1899 Foochow College

HARVARD-YENCHING LIBRARY
HARVARD UNIVERSITY,
2 DIVINITY AVENUE
CAMBRIDGE, MASS. 02138

HUA HOK GI LI.

Chinese

FOOCHOW CITY :
ED BY THE ROMANIZED PRESS.

TA 7309
99

—
1906.

TA7309/99

HARVARD-YENCHING LIBRARY
HARVARD UNIVERSITY
2 DIVINITY AVENUE
CAMBRIDGE, MASS. 02138

2826

MŮK-LIŌH.

Dâ I-----Gáuk dēng Gi Cék.

,, II-----Gă-pă-năk-săng Gi Ké.

,, III-----Cūi.

,, IV-----Kĕng-ké.

,, V-----Iōng-ké.

,, VI-----Cūi Ciōng-iōng Siāng.

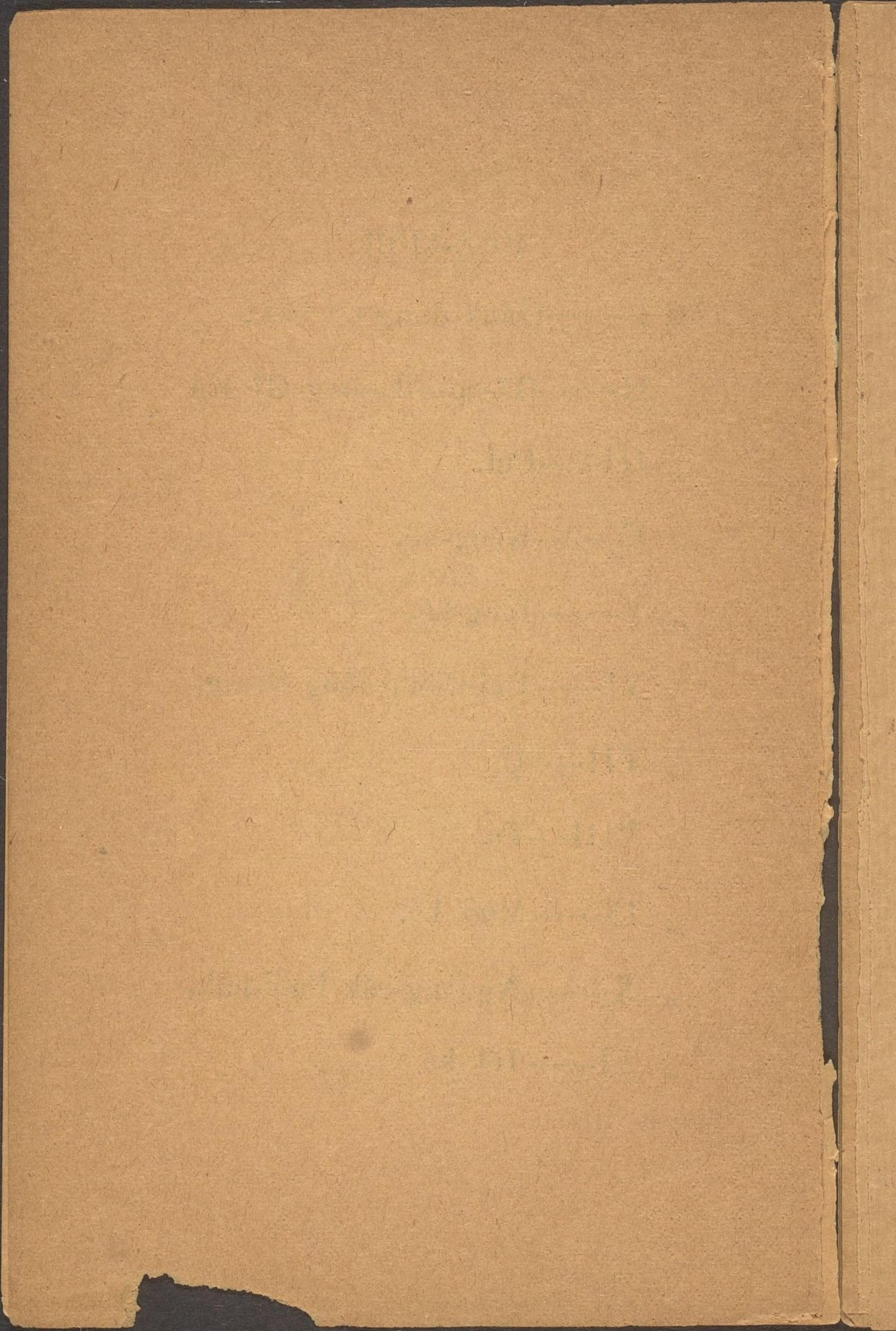
,, VII-----Ū.

,, VIII-----Tù.

,, IX-----Muói-ké.

,, X-----Nguòng-cék Puói-hăk.

,, XI-----Iěk-ké.

Lâung Gūi Tông Huá-hǒk Gi Lī.

Dâ 1 Cielsing.

Cūi gi biéng-huá ô sǎng iōng, si᷑h iōng
cêu sê diâng cék, si᷑h iōng cêu sê liù cék,
si᷑h iōng cêu sê ké cék. Diâng cék cêu sê
bǐng; liù cék cêu sê cūi; ké cék cêu sê tǒng-
ké: cuòi nèng-nèng dǔ hiēu-dék. Ī sū ī â
cielsing-uâng biéng-huá sê īng-ôi sêu iěk dō
ciēu gi iòng-gó. Nâ ciā iěk bók-cī â sāi
ciā cūi biéng-huá, iâ mō lâung sié-nóh nâ
sêu iěk dǔ â biéng-huá. Ciā lī nèng muôi
sěk-hǔng mìng-běk. Si᷑h sū ī cī muāng
dâing, sê īng-ôi ī muôi sêu iěk. Iǒk-sū nâ
sêu duâi iěk iâ â iòng kó. Tiék nâ sêu duâi
iěk cêu iòng chiông cūi si᷑h iōng. Bǒ-lâ iòng
cô bǒ-lâ piéng, gā-sū si᷑h sêu iěk gǐk duâi
iâ ô dăng-dǒng biéng cô ké. Cuòi găng-nâng
séng, nâ gi-sík ô ciā dâi. Dê dǔng gi iěk-
ké ô dăng-dǒng sâi si᷑h biéng iòng kó, huōi

sāng sū tó chók gi siōh-iú, cēu sē ciā iòng kó gi siōh. Ciā siōh-iú tó chók lāu lōh sāng, dāu guó līng-gēung gi siáng, guó mō niōh-ōng ciā siōh-iú cēu ngīk dāing kó, sū i ciòng siáng dǔ kéuk ī hūk-mūk. Nèng gā-sū ói că-kō ciā siáng gi gū-cék, cēu diōh gūk ī kī li. Cēu chiōng É-dâi-lé guók Pāng-pī dē-huōng siōh-iōng, ciā dē-huōng cēu sē kéuk Mi-sū-üi huōi-sāng sū tó chók gi siōh-iú miěk kó.

Dēng cék cēu sē diāng gi nōh, ī gi iōng-sék mā üng-ê biéng-uâng.

Liù cék cēu sē â lāu gi nōh; kō-i iú cī lā bīng biáng guó hū lā bīng, iōng-sék chiōng ciā bīng gi iōng.

Ké cék, cēu chiōng kēng-ké, mā káng dék giéng. Mi-dūk ô saik kău lā ciáh â káng-giéng, cuōi bók-guó iâ nā ciēu-ciēu diōh,

Nū hēk-chiā gōng, Cūi biéng có tōng-ké gi si-hâiu, cēu â káng-giéng; īng nū siòng-siòng káng-giéng ciā tōng-ké iú dà-gū chói lā chók li. Cái chéu siōh â, chéu cēng gēung

ciā dà-gū chóí, nū cēu â káng-giéng sié-nóh nī? Mὸ nóh. Gā-sū ciōng chiū-cāi bóng hū diē cēu â giéng-gáék ô nóh. Ciā ké gáu chók dà-gū chóí ngiê-dāu biéng dáeng kó, cēu â káng-giéng; cuòi cēu sē ciā ké cék lā biéng có liù cék.

Lጀh dê-siōng ô tāu-sǎng siăh běk hô tāu-sǎng, lièng chጀ mǔk iōng ī sǐng-tā, ciā chጀ mǔk sē ciâ tú, cūi, kጀng-ké diōng-duâi. Gā-sū lጀh ciā dê-siōng mó ciā tāu-sǎng, lièng chጀ mǔk, gó diōng lā sié-nóh nī? Nâ tú, cūi, kጀng-ké, sǎng iōng cēu sē. Kéuk nū-gáuk-néng tጀk huá-hōk hū diē sū gá néng-gă-néng lâung, tú, cūi, kጀng-ké, cī sǎng iōng sē sié-nóh có gi.

Dâ 1 Ciōng sū lâung dâ ék iéu-gîng gi cēu sē ciā iěk, īng-ôi gáuk-iōng gi nóh d්ô ciâ ciā iěk.

Dâ 2 Ciōng.

Mὸ lâung iěk ké sē niōh duâi, hék-sê â gîng dék niōh-òng, d්ô mó-dăng-dăng siĕu

miěk sié-nóh. Hěk nèng muóng gōng. Nù táu ník siěu táng, gáu dā nê cā nâ diōng siōh-dék-giāng gi huōi-hǔ, dù ciā huōi-hǔ i-nguôi, gó ô dó-dā biéng děng-nē kó nǐ?

Éng gōng, Gi-dǚng ô siáng có ingles, iâ ô huá có ké, téng iěng-děng lā kó, ciā ké kō-i siú li, êung lā huǒng-huák ché ngiêng ī, cêu hiēu-dék ciā ké sê gă-pō-ník-sōng gi ké. Gó-chū ciā táng ô biéng có săng iōng gi nōh, cêu sê gă-pō-ník-sōng gi ké, īng, huōi-hǔ; mó siōh iōng gi cék báik-cèng ô siěu-miěk kó. Â úng sū lâung diēng cióh gi lī, sê iù Gáik-dé Chු-hōk lā cháuk chók.

Dōng ciā cióh diēng si-hâiu, lăk gâeng cióh-sǐng sùi-ciēu, sùi-ciēu biéng dōi, gáu-muōi gó-lòng-déu dǔ diēng uòng kó. Ciā lăk dó-dā huá děng-nē kó nǐ? Sê ng sê mó kó nǐ? Bìng nèng-gă-nèng káng, cêu-iòng sê mó kó. Kō-bī sùng sāi kó hāi lā, nù-nèng chුi-iòng ng káng-giéng, nâ â-hiēu-dék ciā sùng sê gó diōh lā; iâ chiōng tōng bóng lōh iěk gi dá lā; chුi-iòng ciā tōng

ióng kó ng káng-giéng, nǚ-gáuk-néng iâ hiēu-dék ĩ ng sê mó kó: nâ gi-dũng ô lā li còng lā. Gā-sū nâ siék-huák că-kō ciā lī, iâ kō-i că dék chók.

Iök-sū nǚ-gáuk-néng dò siöh dèu ciöh, diēng lõh táh-gáik chói nâung gi bing lā, tâu siöh iông cêu â giéng-gáek, nâ guó gūi hǔng cüğng ciā huōi biéng muōng nâung, muōng nâung, ī-hâiu cêu áng kó. Dâ nê iông, cêu sê kéuk néng-gă kó că-kō, ciā huōi ciöng-gí áng kó. Ciā bing kéuk ciöh bóng hū diē, diēng hâiu gâeng muôi diēng ī-sèng, gi-dũng gi kěng-ké ô gáuk-iông mó nĩ? Gā-sū nâ ói hiēu-dék ciā ké ô gáuk-iông mó, nâ sâi dò siöh dói táh-gáik gi huōi bóng lõh táh-gáik gi cūi lā, ieu siöh â, dîng ĩ dîng chǐng. Ī-hâiu ciöng ciā chǐng gi huōi cūi biáng lõh muôi diēng ciöh gi bing lā, ī-hâiu cái ciöng ciā cūi biáng diē kéuk huōi diēng lāu gi bing lā, nū cék-káik cêu â hǔng-biék diē siöh ciáh diēng gi lāu, diē siöh ciáh muôi diēng gi; ĩng ciā muôi diēng gi

bīng, huōi-cūi biáng diē kó sê chǐng gi,
diēng lāu gi bīng, huōi-cūi biáng diē kó sê
hung gi. Iù ciōng-uâng â hiēu-dék bīng nâ
kéuk cióh diēng siōh â, hū diē gi ké cêu biéng
gáuk-iông kó. Ciā ké cêu sê giéu lā gă-pă-
nîk-söng gi ké. Ciā ké cêu chiông ū-siòng gi
kěng-ké, mó ngâng-sáik, iâ ng kâng-giéng.

Dăng nû-gáuk-nèng nâ ói hiēu-dék ô gă-pă-
nîk-söng mó, nâ sâi bīng siông-ûng sū gōng
gi huōng-huák kó ché ī: siōh iông, cêu sê nâ
ô ciā ké, cêu â sâi huōi páh huă áng kó, gó
siōh iông cêu sê â sâi huōi-cûi biéng hung.
Dăng nû-gáuk-nèng â hiēu-dék ciā lăk ng sê
mó kó; nâ sê huá có gă-pă-nîk-söng gi
ké, iâ ô siâng lâ īng, iâ ô biéng có tōng-
ké siōh iông sâng kó. Cuòi ī-siòng ô lâung
lâu.

Dâ 3 Ciōng.

Lâung Cûi.

Cûi sê iù huōi lâ sâng gi, nû bók-bék gl-

děk ciā dâi. Nâ sāi êung siōh iōng cêng hiēng gi huōng-huák, có kék nū káng cêu hiēu-dék cuōi sê sîk gi. Dô siōh ciáh dáeng, dă, táh-gáik gi bō-lă buōi, dáu lóh cióh huōi lă, ciā bing cék-káik cêu biéng diōng-nóng. Ī-hâiu sá-nê káng ī cêu â káng-giéng ciā bō-lă buōi diē-sié ô ciā nâung-nâung gi cûi diēng éung lă. Gâ-sû êung lă huōng-huák dík-tâu sâi ciā buōi dáeng-dáeng diōh, nâ sâi diēng siōh dêu cióh gi guōng, sê ciā cûi cêu â éung chók sé hōng siōh hōng hū sâ, ciā cûi gâeng chîng cûi siōh-iōng, bók-guô ô siōh-dék-giāng châu huōi-îng.

Dăng kō-giéng ciā cióh diēng uòng, sê biéng dĕng-nê kó, iâ ô siâng có gă-pō-ník-sŏng gi ké, iâ ô biéng có cûi ké, iâ ô huá có îng. Lâung ciā gă-pō-ník-sŏng gi ké, ī-hâiu gōng chîng-chû. Nâ hiêng-câi sû iéu-gîng sâi nû hiêu-dék gi, cêu sê â-dă lâng dêu gi li.

Ék dêu—Huōi mó dăng-dōng siëu-miëk
sié-nóh,

Nê dēu—Nóh kō-i biéng-huá nâ táu-dā
dū mā mō kó.

Cháung gâeng miěk sê ụ-gó gi é-séu.
Cháung cêu sê iú mō nóh dũng-găng cō lā
nóh chók li. Miěk cêu sê iú ô nóh dũng-
găng, huá có mō nóh. Cī lâng iông gi
guòng-báng mō nēng ô dăng-dăng chō, mi-
dük Siōng-Dá. Huá-hōk gă â giéng-gáék,
cêu chiông ô cék biéng mō kó. Nâ ī â
hiēu-dék ciā cék cūng sê gáu diē ôi-chéu,
bô siáng có sié-nóh, hĕk-sê bô gâeng sié-
nóh cék kó hăk, iâ ê-kō-dī; gó-chū ī dík-táu
huāng-hók gùng-géu ī.

Dâ 4 Ciǒng.

Lâung Kĕng-ké.

Dĕng-nē hiēu-dék lōh bùng-diē nū gâeng
nù ô lā nóh gáh lā nī? Nâ sâi chiū dík-táu
hók, cêu â giéng-gáék ô hŭng téng chiū-cái
lā guó; hĕk sê siéng iăk siăh â, cêu â
giéng-gáék ô hŭng iú méng lā chuoi guó.

Ciā hǔng cêu sê kǔng-dǔng gi ké. Nū iâ ô káng-giéng chéu kék hǔng páh dēng-dâeng, hǔng kék hǔng páh giáng kó; iū-sí hǔng iâ ô cêng ô lîk, gó-lóng-dău gi chéu dű kék i běk kī; súng dű kék i páh puái. Nū hék-chiā gó siōng gōng, Cuōi bók-guó kěng-dǔng gi ké dēng-dâeng sê ciōng-uâng cêu sê. Nâ siōh â, kěng-ké dó-dâ sê sié-nóh sū siáng gi ní? Nū â siōng gōng, Cuōi sê ngâung gi muóng mōh? Géu nū siōng â éng gōng. Kěng-ké bók-guó siōh-gā kěng-dǔng gi ké mōh? Gū-cā néng ciáng-ciáng ciōng-uâng siōng. Ī siōng gōng, Ciā kěng-ké sê siōh-gā bâng-siōng gi cék lõh hū-diē, béngr mó nóh kău lâ. Nâ gêung-sí huá-hōk gă ô siék huák că ngiêng, ī â hiēu-dék ciā kěng-ké sê lâng iōng gi ké sū siáng gi, siōh iōng miâng Dâng-ké, siōh iōng miâng lò Iōng-ké.

Gā-sū dó siōh-béng dâng-ké kék nū káng, nū ék-dêng â gōng, hū-diē bók-guó

nâ lā bāng-siòng gi ké, cêu sê īng-ōi ciā dāng-ké mó saik; siăh, bē, dŭ mó ê; nū ciōng hiēu-dék hū-diē ng sê hū-siòng gi ké ni? Nâ sāi ciōng ciā bing sék kŭi kī, diēng siōh dēu cióh-giāng tū diē bing-chói, ciā huōi cék-káik áng kó; nū nâ cái diēng ī, bô â áng, īng ciā ké gâeng huōi mā hăk. Iú huá-hōk lā kō-ngiēng chōk li, â hiēu-dék ciā dāng-ké mā iōng sēng. Lōh néng-gă chió lā huōi â diēng cī muāng guōng, néng â hū-ngék cī sōng-kuái, ng sê nâ ciā dāng-ké â sāi dék, gó diōh ô siōh iōng cēng iéu-gīng gi ké, miāng lō iōng-ké kău lā ciáh â sāi dék.

Dăng kék néng-gă că-kō ciā iōng-ké gi gǔng-êung. Ciā iōng-ké gâeng dāng-ké siōh-iōng, iâ mó saik, iâ mó ê; nâ ī gâeng dāng-ké ô siōh iōng duâi bók sōng-dung, cêu sê ciā iōng-ké gâeng huōi cēng hăk. Iōk-sū dō siōh-ciáh bing ciōng iōng-ké diō hū-diē, ī-hâiu uăh siōh dēu cêu-lái-huōi, dīng ī buōh áng kó cêu tū diē bing-chói lā, ī

cêu bô diõh kī li. Dăng iōng-ké dō li hù-ngék â sāi dék mā nĩ? Nâ sê gōng mó dăng-dõng hù-ngék òng. Gā-sū dō siõh ciáh bïng, hū diē dũ sê iōng-ké diō lā, lō-chū-giāng siõh bóng diē kó, kī-sěng cêu hù-ngék cêng ká, gáu muōi īng-ôi kák lúng-uãk, hù-ngék ng hó cêu sī kó. Tó nâ ngék ciā ciâng gi iōng-ké, kī-sěng iâ hù-ngék cêng ká, lièng siõh sïng dũ duâi gū dông kī li; i-hâiu cêu biéng diëng lièng niōng kó, gáu muōi gó ng sāi sěk-ék-nê dëng cüng cêu sī kó. Këng-düng gi ké cêu sê cī lâng iōng, dâng-ké, iōng-ké hăk lā siâng gi. Iōng-ké â sāi huōi diõh, lièng â déung hù-ngék. Nâ dük-dük ciā ciâng gi iōng-ké bô kák guó uãk-dông; hék sê gōng, Séng kák guó māng; bô diõh ô bék-nóh ké dëu-huò, gó-chū diõh ô dâng-ké. Kō-bí nèng giâng siëu ciû gi séng kák lê-hâi cêu kék siõh piëu cûi châng lõh siõh buõi gi cûi siõh iōng. Iōng-ké gâeng dâng-ké dũ â sáung dék nguòng-cék, īng i sê cêu-iû gi cék, ng sê bék nóh cék hăk siâng gi.

Dâ 5 Ciǒng.

Lâung Iōng-Ké.

Mô-lâung sié-nóh kék huoi siöh siëu, ciā këng-düng gi iōng-ké cêu gâeng ī hăk siöh-dõi, huá ng kâng-giéng kó. I-sèng ô gōng-lâung ciā diēng cióh gi ôi-chéu, ô gă ciā gă-pă-nik-söng gi ké; ciā ké cêu sê iōng-ké gâeng táng-ké häk siâng gi. Nū iâ gé dék huoi-cüi biáng diē, diēng-cióh biéng hûng kó. Huoi cêng iéu-gîng diõh ô iōng-ké ciáh â diõh, nèng lièng tâu-sâng cêng iéu-gîng iâ diõh ô iōng-ké ciáh â uăk.

Nèng ngék ciā këng-düng gi ké diē hié, i-hâiu bô hú chók lî, gâ-sû dîk-tâu lõh nâung-nâung gi bûng-găng hû-ngék, ciâng chiông cióh diēng lõh nâung gi ôi-chéu, kî-sëng giéng-gáek ciā hû-ngék muõng găng-nâng muõng găng-nâng, gáu muõi nèng gi uăk-miâng gâeng cióh-huoi áng kó siöh-iông, dâung ké kó. Ciõng-gi â ciõng-uâng nî? Nèng-gă sû hû-ngék gi ké ô biéng gáuk-iông

kó mó ní? Néng-gă hú-ngék sì-hâiu dǚ ô ngék diē siōh-dék-giāng iōng-ké, i-hâiu ciā iōng-ké gâeng sǐng-tā hū-diē áuk-cháuk gi nôh siáng lā gă-pă-lăk-söng gi ké hú chók li. Gă-sū nâ dò siōh dĕu bă-lă-guōng, hĕk sê châu-guōng, bóngh chĭng gi huoi-cüi lă, ciā cüi cêu biéng hùng kó, cuoi kō-giéng ciā hú chók gi dǚ sê ciā gă-pă-lăk-söng gi ké.

Ciôh diēng sì-hâiu â sǎng gă-pă-lăk-söng gi ké, ciā ké sǎng chók sì-hâiu, iěk-ké cêu iâ sǎng chók. Néng-gă-néng gi hié huák chók ciā gă-pă-lăk-söng gl ké sì-hâiu â sǎng ciā iěk-ké mă ní? Néng-gă-néng sǐng-tā â chiông ciôh siōh-iông diôh kī mă ní? Lăng-cung sěng-ŭk dăng uăk lă sì-hâiu, i gi sǐng-tā sêng sê bî sî hâiu gó iěk ní?

Dăng kĕng-ké téng pé lă hĕk sê chói lă lăk hó-léng sì-hâiu, cêu diē kó siōh-gă ôi-chéu, ô năung-năung gi guōng giéu ló hiéguōng. Ciā hié hū-diē gi guōng, siōh-bĕng sê kĕng-ké, siōh bĕng sê háik. Ciā kĕng-ké dăng-găng gi iōng-ké diē kó háik lă, cêu

gâeng sîng-tâ hñ-diē cök gi nôh hék sê táng-ké hák siõh-dõi, siáng có gă-põ-lík-sõng gi kék, huák chók iék-ké. Cióh diêng si-hâiu, ô chók gă-põ-lík-sõng gi kék, sëng-ük ngék ciā këng-ké, iâ â säng cí siõh-hô gi kék. Nëng-gă-nëng ciõng-gi dû mó kâng-giéng tâu-säng bók-lõ lâ huák iék kí li ní? Īng-ôi ciā iék huák sâng ciõng sîng, gă-sû nâ giék siõh ôi-chéu, chiõng cióh gi diêng-sîng hñ duâi hék-chiā iâ â siëu kí li. Háik láu kó tûng sîng bók-guó sâi i â iék cêu sê.

Dăng nû gáuk-nëng â hiëu-dék siëu-huôi gâeng hù-ngék dû sê siõh-iông gi huák-dô, iâ hiëu-dék lûng-cûng kék huôi siëu gi nôh, lièng nëng gâeng tâu-säng gi hié dû ô säng chók ciā gă-bõ-lík-sõng gi kék, diē kó këng-ké lâ, tiëng-dê-găng ô siü cêng sâ ciõng-kuâng gi kék, i-hâiu ciā kék bô â biéng có iõng-sëng gi iõng-ké.

Dâ 6 Cielsing.

Lâung Cûi Cielsing-iông Siâng.

Lâung néng êung sié-nóh huõng-huák că-kô cûi sê sié-nóh nguòng-cék häk siâng gi, giăng lõh ciâ ôi-chéu mó gáu gōng chîng-chû, nâ gōng â-dâ hû sâng-iông iâ kô-i.

Siöh-iông, cêu sê êung diêng-ké ô-dăng-dõng buõng ciâ cûi có lâng-gâ gáuk-iông gi nguòng-cék, cêu sê iông-ké gâeng kîng-ké.

Gó siöh-iông, dõng cûi hû-diê nguong-cék buõng kûi sî-hâiu, ciâ kîng-ké bî iông-ké dõ siöh-buôi, kô-bî kîng-ké lâng-hông, iông-ké siöh-hông, häk siöh-dõi siâng có cûi.

Í-séng că-kô këng-ké hû-diê gi nguòng-cék sî-hâiu, ô gōng siöh-dék-giâng lâung ciâ iông-ké, dăng kêuk néng-gă-néng gong-lâung ciâ kîng-ké. Ciâng gi kîng-ké, iâ mó saik, iâ mó ê, dăng iâ bing că bék-

iōng nguōng-cék gi huōng-huák că ciā kīng-ké. Nù-gáuk-nèng â hiēu-dék dâng-ké â sāi huōi áng, iōng-ké â sāi buōh pâh huă gi huōi bô diōh kī li, ciā kīng-ké sǎng-niōh-sék nī? ī gâeng huōi â hăk mât nī? Dó siōh-ciáh bing, chói diēu giâ ciā iòng-gó â-dâ â gōng chǐng-chū, kīng-ké diē hū-diē, ī-hâiu niēng siōh-dêu cióh tû diē ciā bing, ciā bing-diē gi kīng-ké lõh bing chói lâ cêu diōh kī li, nâ téng ciā bing lâ chéu diē kó, cêu â kâng-giéng ciā cióh cê-gă gó áng kó, ciā cióh nâ dó chók li, gáu ciā bing chói lâ bô â diōh kī li, gâ-sû cái tû diē ciā këng-ké lâ, ī cêu bô áng kó, iù ciöng-uâng â dáik lâng-iōng gi li.

Siōh-iōng cêu sê, cióh nâ kék kīng-ké úi lâ cêu mât diōh.

Siōh-iōng cêu sê, Kîng-ké cêng ụng-ê siêu diōh, ī gi huōi sê dâng-dâng lâng-lâng diōh.

Lõh siöng-sié sû gōng bing-chói diōh

diêu giâ, ĩng-ôi kĩng-ké bī kěng-ké gó kĩng, gā-sū bǐng-chói nā diêu gèng, ciā kĩng-ké cêu â cāu kó, hěk-sê gōng kék kěng-ké dióng siông. ĩng-ôi ciā kĩng-ké sê cī muāng kĩng, gó-chū có kĩng-ké-giù cêng biêng, nā néng dō-dék êung muoi-ké có kĩng-ké-giù, ĩng-ôi ciā cék chෂi-iòng bī kĩng-ké gó dâeng, nā bī kĩng-ké gó bēng-ngié.

Nú-gáuk-néng ô ték gōng, kěng-ké sê dâng-ké gâeng iōng-ké hăk siáng gi, cūi sê kĩng-ké gâeng iōng-ké hăk siáng gi, nā nú-gáuk-néng diõh hǔng-biék ciā cūi gâeng kěng-ké sōng-hăk gi huõng-huák ô gáuk-iōng.

Kěng-ké hū-diē lâng-gā nguõng-cék sōng-hăk, bók-guó gâeng tóng gâeng sǎi dèu lā siõh-iōng, néng êung chiū dèu siõh-dõi, sê miång lò gëng-lík. Cūi hū-diē lâng-gā nguõng-cék, muoi hăk i-séng sê ké, gáu hăk i-hâiu biéng lā cūi chók li kó-giéng cī lâng-iōng gi ké, bô siáng siõh-

gā sǐng gi nόh chók li. Ciǒng-uâng êụng huá-hök gi lī hăk siâng, sê giéu lō cié-lík. Dăng nù-gáuk-néng diõh hǔng-biék nguòng-cék sõng-hăk gǔng-lík gâeng cié-lík gi gáuk-iông;—siõh-iông cêu sê, ô biéng-huá giéu lō cié-lík, siõh-iông cêu sê, mō biéng-huá giéu lō gǔng-lík.

Dâ 7 Ciǒng.

Lâung Ū.

Ū-cūi iù húng lā dâung lóh sî-hâiu sê chǐng; gáu láu diē dê, téng dê diē láu hâi lā, cêu ô bău-háng sièng cék. Cūi nâ téng ô siõh-gõ gi dê gĕng-guó, ciâ cūi cêu biéng ô siõh-gõ kău lā húng-húng diõh, cêu chiông Ħing-guók báék-biěng Tiěng-děk gĕng lā siõh-iông. Gâ-sû téng ô húng-siõh gi dê-huõng gĕng-guó, ciâ cūi cêu biéng ô húng-siõh húng-húng diõh, cêu chiông lóh Ħing-guók Lúng-düng gĕng-siâng hǔ-uái ô siõh-déu gĕng lā siõh-iông. Gâ-sû

téng luáng-siōh gi dê-huǒng gǐng-guó ciā
 cūi īng-nguōng sê chǐng, īng-ôi cūi mó-
 dǎng-dǒng iòng ciā luáng-siōh. Īng-chū
 hāi lā dō-dék-dō ô ciā dê-siōng sū-iū kék
 cūi â iòng gi nōh dái gáu hǔ-uái, sū-i
 hāi-cūi ciāh biéng gèng kó, ciā cūi nā
 dō li siāh, mā siāh dék diē, nā dō siōh-
 dék-giāng bóng bìng lā cū, gáu muōi cēu
 nā diōng lā sièng. Nā siék-huák ciōng
 ciā tōng-ké cēu siōh-dōi, cēu â dáik ciā
 chǐng gi ciāng-cūi, ciōng-uâng gi huǒng-
 huák sùng lā dō dék sāi, dō siōh-gā guō-
 guō chói dōng-dòng diōh, cūi bóng hū-
 diē cū gūng sī-hâiu, ciā tōng-ké cēu téng
 ciā chói lā chók li bō-lā bìng, ciā bō-
 lā bìng ngiê-dāu diōh ô cūi dīk-táu sāi
 ciā bìng-diē gi tōng-ké biéng dáeng. Hāi
 cūi dō li ciōng-uâng có i-hâiu cēu sê
 chǐng gi â siāh dék, ciā huǒng-huák sê
 có cǐng-iōng-ló, ciā cūi giéu lō cǐng-iōng
 gi cūi. Gā-sū ng ciōng-uâng, bìng-diē gi
 tōng-ké mó-dǎng-dǒng siáng có cūi. Dǎng

êụng lā chiēng-hiēng gi huǒng-huák bī-êu
 ciā dâung-ū, dō siōh-gā guáng cūi diō hū
 diē cū gūng, niēng siōh-ciáh dáeng gi
 buāng diēu ciā tōng-ké lā, cēu ô siōh-
 dék siōh-dék gi cūi ngik lōh ciā buāng
 lā. Gā-sū sāi ciā buāng dīk-tāu dáeng-
 dáeng diōh, nā sāi siōh-dék-giāng óng ciā
 cūi cēu â dék lōh dē-dāu, lōh guáng-guáng
 diē-sié dù ciā tōng i-nguōi dù sē tōng-
 ké, ciā tōng-ké lōh guáng hū-diē lièng lōh
 chói kāu-kāu, dù ng káng-giéng. nā gáu
 chók li buóh dáeng sì-hâiu, pō-pō ciáh
 â káng-giéng muô-muô diōh.

Guáng-guáng kō-bī duâi hāi, huōi kō-
 bī nīk-tāu, tiēng mó hùng sì-hâiu kō-bī
 guáng diē gi kěng-ké ng káng-giéng, nā
 ngêu diōh dáeng gi kěng-ké sì-hâiu, cēu
 biéng lā hùng â káng dék giéng, dáeng
 gi buāng kō-bī kěng-ké, nā ciā kěng-ké
 bī buāng gó dáeng dék sâ, hěk-sē kō-bī
 cēng gēng gi săng-dīng, hěk-sē siók-săng.
 Cuòi sē gōng êụng ciāng-cūi bī ciā dâung

ū; gā-sū êung gèng-cūi iâ sê ciōng-uâng, bôk-guó gáu muōi ô sièng-dāl lău lõh guáng lā, cêu sê ciáng chiông ciā sièng lău lõh hāi lā siöh-iông.

Lõh dê-giú mén̄g-siông, hék-chiā mó siöh-dék gi cūi ng sê ô sâ huòi, mó sěng sǐng gáu hùng lā biéng cêng táh-gáik cái dâung lõh dê lā; dǒng i lău kó hāi lā si-hâiu cêu gâeng dê-siông gáuk cék hăk siöh-döi, gáu i sǐng siông kǔng-düng si-hâiu, gáuk iông gi cék cêu lău hāi lā. Īng-chū siöh-nièng guó siöh-nièng, ô cêng sâ nόh kέuk cūi táeng gáu hāi lā dìng hǔ-uái. Ūh ciōng-uâng hāi éng-găi cêng ká muōng biéng muōng gèng, gā-sū nâ mât, ciā sièng dô-dā děng-nē kó ní?

Gōng lâung ciā kěng-ké si-hâiu, ô gâeng nū gōng lău, huâng nόh kέuk huōi siëu kó, lièng néng gâeng tâu-săng gi hié ô săng cêng sâ táng-ké lõh kǔng-düng, i-hâiu iâ ô gōng, nâ sâi kâng gōng-lâung chō-mük hū diē ô gōng, ciā ké ciōng-

iōng ô dăng-dăng bô biéng có iōng-ké.
 Dăng gōng-lâung ciā hâi ô biéng muōng
 gèng muōng gèng kó, ná sāi kâng dăng-
 hù têng sū có gi gëng-hü, cêu â hiēu-
 dék ô siōh-iōng gi dâi, nù gáuk-néng â
 séng dék, cêu sê tiëng-dê nâ ô bing cõ
 ũk Ciō gi mēng kó có cêu ng sê mó
 ciék-êung gi guāng-gă. Tiëng-â mó siōh
 ôi-chéu tâu-dâ mó biéng-gèng, dû ô ù-só
 nâung-nâung gi sëng-ûk lõh hû-diē có
 gëng-hü, sâi i-séng sú hié-ké gi ôi-chéu
 bô ô lâ uăk-miâng hó kâng gi nôh chók li.

Dâ 8 Ciöng.

Ci Siōh Ciöng Sê Lâung Tú.

Lâung këng-ké liëng cûi, nù gáuk-néng ô
 ték siōh-dék-giâng lâu; dăng kék néng-gă-
 néng óh ciā tú, siōh, cí siōh lôi gi nôh.
 Cuòi bî i-siöng lâng-iöng gó găng-nâng óh;
 īng i ô cêng sâ hó. Ték ciā cûi, nâ gōng
 chéng cûi siōh-iöng; këng-ké, nâ gōng chéng

gi ké siōh-iōng; nā ciā tù gâeng siōh, ô cêng sâ iōng. Dăng muōng gū gūi-iōng. Kō-bī dâing, băh, gâeng huōi-siōh siōh-iōng gi sǎi; ũ gi tù-muōi-ciōng; cêng gŭng-nông gi uòng-tù; iâ ô siōh tàu lâung, tù kău lâ; iâ ô cêng dâing gi siōh. Lăh kuōng lâ, cêu ô hûng siōh, hĕk sê luâng siōh; lăh cêng chĭng gi tù diē, cêu ô mûi-tâng ū-ü diōh; hĕk sê iâ ô ngū gîng, chiōng tiék, iòng, gîng, ngûng, dêng lôi. Huá-hōk gă ô ciōng ciā kûng dûng, hâi-diē, liêng dê lâ uâng-ûk, buõng có lâng duâi lôi.

Siōh lôi cêu sê, dù cê-gă gi cék i-nguôi mó běk-nóh cék kău lâ, cuôi sê giéu có Nguông-cék.

Siōh lôi cêu sê, siōh iōng nôh, bôk-cí nâ siōh-gâ nguong-cék sû siâng gi, cêu sê giéu có Hăk cék.

Kîng-ké sê nguong-cék; īng mó běk-nóh cék diōh kîng-ké hû-diē.

Iōng-ké iâ sê nguong-cék; īng iâ mó běk-nóh cék diōh iōng-ké hû-diē.

Cūi sê kīng-ké gâeng iōng-ké, lâng-iōng gi cék siáng gi; gō-chū giéu lō hăk-cék.

Huá-hōk gă ciōng siōh hô iōh-cūi, biáng lōh huōi-siōh hūng lā, hū-diē cêu ô lā ké châung chók li. Ī-hâiu êung lā gă-si, kó siü ciā kē, ciā ké dō li ngiêng siōh â, â sāi huōi cūi biéng hūng, lièng â sāi huōi pâh huă, cuōi cêu-iōng â hiēu-dék, sê gă-pō-nîk-sōng gi kē. Ciā ké dō chók hâiu ciā huōi-siōh hūng cêu nâ diōng lā huōi: gă-sū cūi biáng diē kó, ī cék-káik cêu biéng có iěk, cêng chiōng có huōi cūi si-hâiu siōh iōng. Huōi siōh hūng, sê gă-pō-nîk-sōng gâeng huōi hăk siáng gi; hūng siōh, luâng siōh, gâeng huōi siōh hūng siōh iōng. Dăng nù-gáuk-néng â hiēu-dék, tú lā gi nôh iâ ô ké; gă-sū muòi-tâng sê sük diōh tú cī siōh lôi, nù-néng ék-dêng diōh těk kâng, īng-ôi běk guók gi lā-bái-dòng, hěk sê chio lā, sū êung gi muòi-ké, sê iù muòi-tâng lā li.

Dâ 9 Cielsing.

Lâung Muoi-Ké.

Dăng kék nêng-gă-nêng că káng, muoi-táng sê sié-nóh. Dê hök â gâeng nêng-gă gōng, ciā muoi-táng kuōng, sê sêng cêng òng gi duâi chéu-líng; ciā huoi siôh hūng gi kuōng, sê gû-câ-câ, sêng-ûk gi káek cêu lă siâng gi. Cuoi éng-găi mó dâng, nâ hiêng-câi sê tĕk lâung huá-hök, gó-chū ng sâi kō-géu, i sê sié-nóh sâng gi, iâ ng sâi kō-géu, i sâng-niôh-sék ciâh â sâng, nâ că-kô i sê sié-nóh cék siâng gi. Hiêng-câi sú êung gi huöng-huák, că-kô ciā muoi-táng, sê iù siôh-gă gáik-dé chü-hök lă cháuk chók lì.

Dó siôh dói muoi-táng ngiêng chói, bóng hõng-déng tâu lă i-hâiu sâi uòng-tù máek siôh â, dîng i dă hâiu, cêu cielsing ciā hõng-déng-tâu, diû kék-dîng lă. Mó niôh-óng ô siôh hô uòng-uòng gi ienda, iù hõng-déng muoi lă chók lì; cuoi cêu sê muoi-ké, bókguo ng sê táh-gáik gi cêu sê.

Muōi-ké mó saik. Să-guók néng dō-dék ênung muōi-ké dǐng, tǔng gáu bùng-diē gáuk-chéu, gā-sū ói dík guōng sì-hâiu, ciā gă-si nâ sâi kŭi siōh â, kó diēng cêu â diōh. Ciā guōng gáu bùng-diē sì-hâiu, chŭi-iòng â giéng-gáek, nâ ng káng-giéng ciā muōi-ké. Ciā muōi-ké cêng ụng-ê diōh. Ī gâeng kĭng-ké sōng bī gó kĭng, i-sèng ô gōng lāu. Ī bī kĭng-ké gó bèng-ngiê, gó-chū néng dō-dék ênung cuōi có kĭng-ké giú.

Muōi-táng bóng iěng děng tâu lā siěu hâiu, sū diōng gi nôh, cêu sê ciâng gi táng-cék. Ô siōh hô mó saik, dâing-dâing gi ciō, giéu lō gîng-göng-cōng; bô ô siōh hô sĕng-sĕng ū gi nôh, giéu lō háik iòng, ēng lā có iòng-bék sâi gi, chŭi-iòng iông-sék ô gáuk-iông, nâ gi-sik cī sâng-iông dù sê táng-cék siâng gj. Gā-sū táng dō sék-nê gáik (câi Să-guók sék-nê liōng g ng gi ch ng éng ngô-chi ng ch k b h l k s k g ik siōh g ng), iòng dō sék-nê g ik, muōi-táng gâeng g ng-g ng-c ng s k-n  g ik, siōh-iông, siōh-iông, l ng

dê siĕu, siĕu hâiu, muōi iōng dŭ dáik ciáng-ciáng hō sé-sěk-sé gáik gi táng-ké.

Lūng-cūng siĕu huōi gi nōh, dŭ ô táng-ké cêu chiōng kuōng-iā lā sū gük gi mûbi-táng, nēng sū siĕu gi táng, Īng-guók sǎ-biěng hāidō gi báh-sáng cūi-děk sū gük gi chāu-puōi châ, hék-chiā chéu-líng sū chói gi châ. Kěng-ké dŭng-găng gi iōng-ké, gâeng táng-iōng hăk siōh-dői, có gă-pă-ník-söng gi ké, īng cī lâng iōng gi cék söng hăk, â sâng cêng sâ iěk-ké. Nēng-gă-nēng siĕu huōi, īng-ôi ói dăk ī gi iěk, dŭ mó guāng ciā ké kó děng-nō. Nâ ciā ké ī-hâiu cêng óng, bô siáng lâ châ, huōi kék hâiu-īng sâi-ēung. Táng-ké lóh chō-mük, tâu-sâng dŭng-găng, duái iū-ēung; bén̄g-chiā lóh láng-tâng lā, cêu chiōng ciā huōi-siōh hūng, hūng siōh, hék sê hùng siōh, dŭ ô ciā ké.

Dâ 10 Ciǒng.

Lâung Nguòng-Cék.

Tù, siōh, hék sê ngū-gěng, siōh-iōng siōh-

iōng dǚ gōng guó, giǎng mὸ ôi-chéu gōng
 chǐng chū; nâ cūng lā gōng, Huá-hōk gă ô
 că chόk lěk-sěk-sǎng iōng nguòng-cék. Hěk-
 chiā ī-hâiu gó ô huǒng-huák, â că chόk
 bōk-cī nâ lěk-sěk-sǎng iōng; hěk-chiā
 hiēng-câi sū háng sê nguòng-cék gi, gó sê
 hăk-cék. Dăng ciōng dâ ék iéu-gīng gi
 nguòng-cék, muōng gōng gūi-iōng liěk lōh
 à-dā: iōng-ké, kǐng-ké, dâng-ké, táng-ké,
 lǔk-ké, huǒng, lìng, sǎ, tiék, mī, lū, huōi,
 dēng, sǐng, sék, iōng, góng, ngùng, gīng.

Í-hâ sê lâung, nguòng-cék puói-hăk, ék-
 dēng gi giě-gū.

Diò sǎ-hô, hěk-sê cු-niōng-néng, hěk-sê
 dōng-buō-néng có sié-nóh diōh ô kiēu gi
 gěng-hǔ có, ng sê nâ cī siōh iōng chōk siōh-
 dék-giāng, hǔ siōh-iōng chōk siōh-dék-giāng;
 diōh ô chǐng guó, liòng guó, gák chǐng-
 chǐng chū-chū diōh. Tiěng dê mὸ lâung có
 sié-nóh, ĩ puói-hăk gi lī, sê chǐng, mὸ liòng.
 Siōh iōng, siōh iōng nguòng-cék puói-hăk gi
 kǐng dâeng, īng-uōng dǚ mὸ biéng-uâng.

Kǐng-ké gl só sê ék, iōng-ké gi só sê sěk-lěk, cūi hū-diē kǐng-ké bī iōng-ké dō siōh-buōi, gó-chū cūi táu-dā dǔ sê iōng-ké sěk-lěk hōng, kǐng-ké làng hōng. Nguōng-cék siōh cék, siōh cék, dǔ ô lā hōng-só.

Huá-hōk gă chōi-géu nōh gi buōng-nguōng, lièng că-kō ī gi puói-hăk, lièng chǐng ī gi só-měk, â hiēu-dék tūng sié-gǎng gi nōh, gā-sū sê siōh-iōng gl, ī nguōng-cék puói-hăk. iâ sê siōh-iōng. Nōh gi puói-hăk, lièng ī gi kǐng, dâeng, â hiēng-miēng nguōng-cék puói-hăk, táu-dā dǔ sê siōh-iōng.

Gó ô siōh-iōng gó chǐng gó cóng gi lī, Huá-hōk gă giéu có siōng sīng gi huōng-huák. Gā-sū ói hiēu-dék ciā huōng-huák chǐng-chū, diōh těk gó chǐng gi huá-hōk.

Dâ 11 Ciōng.

Lâung Iěk-ké, Hěk sê Huōi.

Gū-cā néng dǔ sê siōng gōng, Dê lā éng sē gă nguōng-cék, cêu sê huōi, kěng-ké, tú, lièng cūi. Nâ gi-düng sāng iōng, că-kō ī sū gōng

gi nguòng-cék, sīk sē hăk-cék, ng sē nguòng-cék. Hiêng-sì sū cái gi nguòng-cék, sē gêung-sì Huá-hōk gă sū că chόk gi, Hiêng-sì sū giéu lōng nguòng-cék gi, mō ék-dêng sīk-sīk sē nguòng-cék lāu. Ī-hâiu bô â că chόk sē hăk-cék, iâ mō ék-dêng. Gáu dăng gó muôi cêng chǐng-chū, hâiu báh-bā nièng gi Huá-hōk gă, hék-chiā bô â cái gáuk-iông gi nguòng-cék chόk li.

Dăng cු-uái giék-guǒh kō-i gāng-sāng, ciōng iěk-ké dō lî gōng-lâung siōh - dék-giāng. Iěk-ké gâeng mō nōh siōh-iông, dă mō dâeng. Siōh lik-huōng cháung gi cūi, éng lāng-báh ngô-sěk-nê gáik (giéng dâ 9 ciōng) buáng; gā-sū iěk-ké dù kī, siâng có bǐng, īng-nguòng iâ sē cī dâeng; gā-sū iěk-ké gă diē, sāi ī siâng có tōng-ké, īng-nguòng bô nâ cī dâeng, dă mō biéng-uâng. Ô siōh si néng siōng gōng, Iěk-ké sē siōh-gā ng kâng-giéng gi liú-cék, dă mō siōh-dék-giāng gi dâeng; ī cê-gă â cháung diē nōh lā, sāi ī dióng duâi kó; ciā iěk-ké dùk

chók hâiu, nόh cēu biéng téuk nāung kό.
Õh-ciōng-uâng ciā liú-cék kō-i giéu lō huōi-ké.

Iěk-ké ô dǎng-dǒng iù ông-dōng lā sǎng chók, nū siòng-siòng káng-giéng niê-giāng-gō láe ciā ngū gǐng gi káiu, hěk sē dēng-ciéng, ī cēu biéng iěk, â gōng. Nū iâ ô káng-giéng páh tiék sǎ-hô, dùi ciā tiék biéng cēng èng kό. Nū â hiēu-dék, lùng-dǔk nā mó iù muák lā, sāi ī mó ciā mó cū gi lik, cēu â biéng cēng èng kό, īng-ôi ī dīk-táu chiā, gâeng nόh sōng mó-cū, cēu â ciā sék. Iâ ô huá-nguōi gi néng, mā hiēu-dék êung ciā cēu-lái-huōi, dù sē sāi lâng dōi châ, néng-gă cǚ-uái iâ ô sāi huōi-dō-siōh sōng mó lā huōi chók li. Lâng dōi bǐng sōng chō iâ â biéng iěk, iòng kό. Īng-chū Gáik-dé gă séng gōng, sū â dī-gáuk gi iěk-ké, liéng ciā iěk-ké gi hing-üng, dù sē nόh cēng ká ông-dōng lā li.

Hěk-chiā nū siōng gōng, iěk gi tiék, chiū nā kōk siōh â, cēu â guáng-pá; bōk-guó

diâng-diâng di h b ng d h l , d  m  d ng-d ng, ci ng-gi   ci  s k n ? Gi-s k g -l ng d i m  i u-d ng, n  di -si  o si h g  mi-d ng, i u li i u k  c ng k , i u m  ni h-hu ng; c u chi ng c ng b i si h-i ng, di h l  d ng-d ng ng k ng-gi ng. S u g ng mi-d ng, s  g ng g k n ung gi n h, m  d ng-d ng c i n ung l u, c u-i ng ci  d ng-d ng s  ci ng-ci ng di h, ci  d ng-d ng m  i u ni h-hu ng, n  s  g k k . Ci si h-c k s u g ng gi, ng s  s i n  k ng ci  hu -h k h -di  gi-d k gi d i, s  s i n  c i k  ch i g u g  ch ng, l ung ci  hu -h k gi l . L ung n h d ng-g ng gi mi-d ng, d  li c  b -én, h k-chi  g  o-ch u,  ng- i mu i o n ng k i-g  ci  mi-d ng gi d i-gi . Hu -h k g  si ng g ng, G -s u ci  mi-d ng s  s k gi,   g ng c ng s  gi i ng-s k; hi ng-c i m  hi u-d k, l ung ci  mi-d ng, ni h g ng-n ng c  d k ch k, li ng i  m  b ng-g u g ng, cu i s  m  ci  mi-d ng gi d i.

Hu -H k C ng.

